

«Жергілікті өзін-өзі басқаруды дамыту мәселелері бойынша Қазақстан Республикасы Заңының жобасы туралы» ҚР Өңірлік даму бірінші вице министрі Қ.А.Өскенбаевтің баяндамасы

Құрметті Парламент Мәжілісінің депутаттары!

Құрметті тұсаукесерге қатысушылар!

Слайд 1

Қазақстан Республикасы Президентінің 2012 жылғы 28 қарашадағы № 438 Жарлығымен Қазақстан Республикасында жергілікті өзін-өзі басқаруды дамыту Тұжырымдамасы бекітілді.

Тұжырымдамаға сәйкес Қазақстанда жергілікті өзін-өзі басқаруды екі кезеңмен дамыту көзделуде:

Бірінші кезеңде (2013-2014 жылдары) басқарудың төменгі деңгейлерінде қолданыстағы жүйенің әлеуетін кеңейту және басқару мен қаржыландырудың тетіктерін іс жүзінде пысықтау жөніндегі шаралар жүзеге асырылатын болады. Бұл шаралар жергілікті өзін-өзі басқаруды одан әрі дамыту үшін негізгі алғышарт болып табылады.

Екінші кезеңде (2015-2020 жылдары) жергілікті мемлекеттік басқарудың функцияларын одан әрі бөлу мәселелері, жергілікті өзін-өзі басқару органдарының бюджеті мен меншігін қалыптастыру, сондай-ақ ауылдық округтардың деңгейінде әкімшілік-аумақтық бірліктерді оңтайландыру мәселелері пысықталатын болады.

Қазақстан Республикасы Президентінің 2012 жылғы 14 желтоқсандағы Жолдауына сәйкес Тұжырымдаманы іске асыруға «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жергілікті өзін-өзі басқаруды дамыту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Заңының жобасы әзірленді.

Слайд 2

Заң жобасының мақсаты - жергілікті өзін-өзі басқаруды жүзеге асыруда азаматтардың конституциялық құқықтарын іске асыруды қамтамасыз ету үшін құқықтық шарттарды жасау болып табылады.

Тұжырымдамаға сәйкес, заң жобасы мынадай міндеттерді шешуге бағытталған:

Слайд 3

Бірінші. «Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік және өзін-өзі басқару туралы» Заңына толықтырулар мен өзгертулерді енгізу жолымен жергілікті қоғамдастықтың жиналыстары (жиындары) арқылы жергілікті маңызы бар мәселелерді шешуде ауылдардың, кенттердің, аудандық маңызы бар қалалардың халқының рөлін арттыру бөлігінде:

- 1) ауыл халқының жиналыстарын, жиындарын қалыптастыру, өткізу және құзыреттерін реттеу;

Анықтама

Жергілікті қоғамдастық жиыны – тұрғындардың (жергілікті қоғамдастық мүшелерінің) осы Заңда айқындалған шекте және тәртіппен жергілікті мәні бар неғұрлым маңызды мәселелерді шешуге тікелей қатысуы;

Жергілікті қоғамдастық жиналысы – жергілікті қоғамдастық жиналысы – жиын өкілеттік берген жергілікті қоғамдастық өкілдерінің осы Заңда айқындалған шекте және тәртіппен жергілікті мәні бар ағымдағы мәселелерді шешуге қатысуы;

Жергілікті қоғамдастықтың жиынын тиісті ауыл, кент, аудандық маңызы бар қала әкімінің өзі шақыруы мүмкін не осы аумақта тұратын және оған қатысуға құқығы бар әрі тегін, атын, әкесінің атын (болған жағдайда) және тұратын жерін көрсете отырып, оны шақыру қажеттігі туралы өтінішке қол қойған жергілікті қоғамдастық мүшелерінің кемінде он пайызының бастамасы бойынша шақырылуы мүмкін.

Жергілікті қоғамдастықтың жиналысын тиісті ауыл, кент, аудандық маңызы бар қала әкімінің өзі шақыруы мүмкін не жергілікті қоғамдастықтың жиыны жіберген, оның жиналысы мүшелерінің кемінде он пайызының бастамасы бойынша шақырылуы мүмкін.

Жергілікті қоғамдастықтың жиынын, жиналысын өткізуді тиісті ауыл, кент, аудандық маңызы бар қала әкімі ұйымдастырады.

- жиналыстың немесе жиынның жергілікті маңызы бар мәселелерді қаржыландыру жөніндегі мәселелерді міндетті түрде талқылауы;

Анықтама

*Әкімнің заңға қайшы шешімдерді орындауын болдырмау және халықтың жекелеген топтары мен жіктерінің мүдделерін жақтауға жол бермеу мақсатында, әкімнің жиналыстар мен жиындардың шешімдерін **міндетті түрде** қарауы және заңнаманы сақтай отырып, оның шешім қабылдағаны (не бас тартқаны) туралы халықты ақпараттандыруы туралы шарт бекітілетін болады.*

- жергілікті халыққа жергілікті маңызы бар мәселелерді шешуге бөлінген бюджет қаражатын пайдалануға мониторинг жүргізуге қатысу құқығын беру

Анықтама

- шығыстардың бағыттары мен құрамын белгілеуге қатысу;
- жергілікті өзін-өзі басқарудың қаражаттарын шығыстауды орындау бойынша әкімнің есептерін тыңдау;
- жергілікті маңызы бар мәселелерді шешуге бөлінген бюджет қаражаттарын пайдалануға қоғамдық бақылау және мониторинг жүргізу мақсатында жиналысқа қатысушылардан комиссия құру.

Слайд 4

Екінші. Қазақстан Республикасы Президенті белгілеген тәртіппен маслихат депутаттарының аудандық маңызы бар қалалардың, кенттердің, ауылдардың, ауылдық округтардың әкімдерін сайлау жөніндегі норманы енгізу бөлігінде «Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік және өзін-өзі басқару туралы» Заңына толықтырулар мен өзгертулерді енгізу жолымен аудандық маңызы бар қалалардың, ауылдық және кенттік округтардың әкімдерін сайлау кезінде маслихаттардың ролін арттыру.

Анықтама

- Қазақстан Республикасының аудандық маңызы бар қалаларының, ауылдық округтарының, ауылдық округтардың құрамына кірмейтін кенттер мен ауылдардың әкімдерін сайлау тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктерде құпия дауыс берумен жанама сайлау құқығымен жүргізіледі;

- жанама сайлау құқығы аталған әкімдерді сайлаушылар - маслихаттардың депутаттары болып табылатын Қазақстан Республикасының азаматтары тарапынан сайлаудан тұрады;

- әкім лауазымына кандидаттарды ұсыну аудан әкімі тарапынан жергілікті қоғамдастықпен кеңес өткізгеннен кейін баламалы негізде (әкімнің лауазымына екі кандидаттан кем емес) жүзеге асырылады.

Слайд 5

Төртінші. Бюджет және Салық кодекстеріне, «Әкімшілік құқық бұзушылық туралы» Кодексіне, «Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік және өзін-өзі басқару туралы», «Жарнама туралы», «Мемлекеттік мүлік туралы» Заңдарына өзгертулер мен толықтыруларды енгізу жолымен жергілікті маңызы бар мәселелерді шешуде

басқарудың төменгі деңгейіндегі әкімдердің қаржылық және экономикалық дербестігін кеңейту бөлігінде:

- әкімдерге кіріс көздерін қалыптастыру құқығын беру, олар мыналарды қосады:

- әкімдерінің қарамағындағы мүлікті жалға беруден түсетін кірістер

- ерікті алымдар

- қайырымдылық және демеушілік жарналар

- айыппұлдардың жекелеген түрлері

- сыртқы жарнаманы орналастыру үшін төлем

- заңнамаға қайшы келмейтін өзге де көздер;

- жергілікті өзін-өзі басқару функцияларын іске асыруға бағытталған кірістер мен шығыстарды көрсету үшін қазынашылық органдарында арнайы есеп-шоттар ашу;

- тиімді пайдалану мақсатында, жергілікті халықтың қажеттіліктері мен сұраныстарын қанағаттандыру және қосымша табыс алу үшін ауылдық әкімдерге аудандық коммуналдық меншіктің бір бөлігін (клубтарды, кітапханаларды, бала бақшаларын) беру.

Слайд 6

Заң жобасы аудандық маңызы бар қала, кент, ауыл, ауылдық округ әкімдеріне кіріс көздерін қалыптастыру, жергілікті қоғамдастықтың жиналысымен келістіргеннен кейін жергілікті өзін-өзі басқарудың қаражаттарының түсімдері мен шығыстарының жоспарын бекіту, бюджетті атқару бойынша уәкілетті органда қолма-қол ақшаның бақылау есеп-шотын ашу,

берілген коммуналдық меншікті жеке тұлғаларға және мемлекеттік емес заңды тұлғаларға кейіннен сатып алу құқығынсыз мүліктік жалға (арендаға) ұсыну және басқада қосымша құзыреттер береді.

Слайд 7

Заң жобасын қабылдау:

1) жиналыстар мен жиындар арқылы халықтың еркін білдіру бөлігінде азаматтардың конституциялық құқығын іске асыруға;

2) аудандық (қалалық) маслихаттар тарапынан аудандық маңызы бар қалалардың, ауылдық округтардың, ауылдық округтардың құрамына кірмейтін ауылдардың әкімдерін сайлауға;

3) халықтың басқарушылық шешімдерді қабылдауға қатысуы арқылы сапалы тұрғын үй-коммуналдық қызметтерді алуға, санитарлық жағдайды, қоғамдық тәртіпті жақсартуға деген қызығушылығын арттыруға;

4) жергілікті мәселелерді шешуге қала халқының араласу белсенділігін арттыруға;

5) жергілікті маңызы бар мәселелерді шешуге бөлінген бюджет қаражаттарын пайдалануға мониторинг жүргізуге жергілікті халықтың қатысуына;

6) коммуналдық меншік, қаражаттарды беру арқылы жергілікті маңызы бар мәселелерді шешудегі төмендегі деңгейдегі әкімдердің дербестігін кезеңмен және біртіндеп нығайтуға мүмкіндік береді.